

شارنشینان وک توژی سه سیال له کتای چرخه نه قیندا به گوتانی

بازرگانی و ژبانی شاریانان ساریانه‌ها. لکات بل‌دوواو شارنشینان بل‌ردوام پتر پریان دسند و بل‌ه‌زتر د‌بوون، ه‌روها بل‌خ‌باتی تایب‌تی جیاکراو لک ئ‌یست‌کراتی و کشتیاران، نازادیی بل‌رژواییدکانی خ‌یان "سند".

سد‌دی ه‌ژد‌ی‌م ز‌ر گ‌رنگ بوو بل‌گ‌ش‌ی بل‌رژوازی ئ‌مانی. ل‌م س‌رد‌م‌دا ئ‌رک‌ جیاواز بل‌و‌بل‌رییدکان، بل‌م‌ش ه‌روها پ‌داویستی بل‌ف‌رمانب‌رانی پس‌ر ک‌ شار‌زای یاسا، ئ‌ابووری، بازرگانی و دارایی بوونای، پریان س‌ند، و‌ل‌ ل‌م و‌ش‌دا چ‌ک‌ک‌ه‌ند بل‌واتا ن‌بوو، بل‌کو‌شار‌زایی و توانست. بل‌ش‌و‌ی‌ ل‌ نیوی دوو‌می سد‌دی ه‌ژد‌ی‌م‌دا ل‌ ئ‌مانیا تو‌ژ‌کی بل‌گزاد‌ی‌ی-بل‌رژوازی پ‌رو‌رد‌ی‌ی (واتا پ‌گ‌یش‌وو بل‌خو‌ندن) س‌ریه‌دا و شار‌زایانی پیش‌جیاوازان‌کانی ل‌ خ‌ گ‌رت‌بوو: پ‌زیشک، ف‌رمانب‌ر، مام‌ستا، ق‌ش‌، داد‌و‌ر و پ‌ر‌فیس‌ر و ه‌تد.

بل‌رژوازی پ‌رو‌رد‌ی‌ی (یان ئ‌ینت‌ل‌کتو‌لان) و خاو‌ن فابریک‌کان ئ‌رکی گ‌ور‌ی د‌و‌و‌تی و جفاکیان ل‌ ئ‌ست‌ د‌گ‌رت، بل‌م‌ش بل‌رژوازی چوو‌ ها‌فرک‌وو ل‌د‌ژی ئ‌یست‌کراتی. بل‌گومان تی‌ری‌ی نوی جفاکی، یان "ئید‌ی جفاکی م‌د‌نی"، ر‌ک‌کی بل‌رچاو‌ی ل‌ گ‌ش‌ی ئ‌و بل‌رژوایید‌ا گ‌ا ک‌ ل‌ و‌تی س‌رد‌می ئ‌شنایید‌کاندا گ‌ش‌ی س‌ند و پ‌ش‌بینی‌کانی د‌م‌کراتی، ماف‌کانی مر‌ق‌، د‌و‌و‌تی یاسا و لی‌ب‌رالیزمی پ‌ک‌وو گ‌ر‌ دا. بل‌رژوازی ر‌ک‌کی ک‌کی ل‌و‌دا گ‌را ک‌ فی‌دالیزم و ئ‌بس‌لوتیزم و‌ر‌ب‌گ‌ر‌ن و‌و‌و‌ ئ‌یک‌ن‌می و جفاک. ئ‌م‌ بریتیید‌ ل‌ ق‌ناغی س‌ر‌ت‌ای س‌ر‌مای‌گ‌ری.

سد‌دی ه‌ژد‌ی‌م ه‌روها ناود‌ن‌رت سد‌دی بزاوتی ئ‌شنایید‌کان ک‌ ف‌یل‌سوفی ئ‌ینگلیزی جن‌ل‌ک بل‌باب‌گ‌ور‌ی داد‌ن‌رت و ل‌ ئ‌ینگلاند‌و ت‌نیید‌و بل‌ن‌و و‌اتانی دیک‌ی ئ‌وروپا. ئ‌دگاری تایب‌تی بزاوتی ئ‌شنایید‌کان و‌و‌کردن‌ مر‌ق‌ بوو و‌ک بوون‌و‌ر‌کی جفاکیان‌ی بل‌رپ‌رسیار، ئ‌م‌ش بل‌واتای: ئ‌ستا چواندنی و‌ها نادر‌ت بل‌پ‌و‌ر‌ گ‌شتگیر‌ ئ‌ب‌ر‌کتی‌ف‌ی‌کان ک‌ گ‌یا د‌رهاویش‌تی ویستی خودای‌کی یاسادان‌رن، بل‌کو‌خودی مر‌ق‌ و‌ک د‌رچ‌ی ه‌زین داد‌ن‌رت، ل‌ر‌ش‌دا گ‌ا‌ان بل‌ "ئید‌ی‌کی خودا" د‌در‌ت ک‌ ناود‌ن‌رت "دایزم" و ل‌ سد‌دی ه‌ژد‌ی‌م‌دا و‌ک ف‌رم‌کی بل‌اوی ئ‌ایینی گ‌ش‌ د‌س‌ن‌ت. کات‌ک ل‌ ئ‌ایینی کریستیانیدا خودا ک‌س‌تی‌ی‌کی س‌ر‌ب‌خ‌ی و است‌و‌خ‌ د‌ست د‌ن‌ت‌ ن‌و و‌داو‌کانی جیهان‌و، ئ‌وا ل‌ ئ‌شنایید‌کاندا د‌گ‌تر‌ت، خودا ت‌نیا جیهانی هاوش‌و‌ی س‌ت‌ا‌ک قو‌میش کردوو، ئیدی جیهان ل‌و‌و بل‌دواو‌ س‌ر‌ب‌خ‌ ل‌و‌و بل‌خ‌ی د‌بزو‌ت. ئ‌م خودای‌ بی‌ نیی د‌ست‌ب‌ت‌ ن‌و و‌تی و‌داو‌کانی جیهان‌و، ل‌ر‌ مر‌ق‌ پ‌و‌ر و س‌رو‌ر‌.

سەرپاوی ئۆزى كارايى بزاوتىكى لى ھەر يىلكى وپاتانى ئىنگلاند و  
 فەنسا و ئىمانىا جياواز خى نواند. بزاوتى ئىشايى لى ئىنگلاند  
 دواى شى ئىنگلىزى سىرپىھىدا؛ لى ھەر بزاوتىكى بوو بى فاكترىكى  
 سى قامگىركىرى بىرژوازى و پىيوىندىيىكانى سىرمايىگىرى، ولى لى  
 فەنسا بزاوتى ئىشايى پىش شىشى فەنسى تىنىيى و بوو بى  
 يىلكى لى فاكترىكانى ھىگىرسا ندنى شىش، بى پىچىوانىش و مەركى  
 ئىشايى لى ئىمانىا بىگىشتى باو بوو بى ھىزى ئازادكەرى ئاواز،  
 يان باو بوو بى مەركى لى توانايداى ئاواز و فەزىلە بىكبات  
 و بىختىارى لى سىر زىمىن بىكبات بى كىتوارىكى جفاكى. ھىروك كانت  
 دى بىئىت: پىشمەرجى زىگار بوون لى بىتوانايى خىخىت بار ئۆيى كى  
 تاكىكىس لى نىو خىيى و ئامادى باشى سىرپىخى بى ھىزىن ھىبەت، ولى  
 ھاوكات بىرواكانى خى لى نىو ندى گىشتىدا بىگىيىنەت و تواناكانى  
 بى ئاگىيى بىچوون و تىوانىن پىگىيىنەت. لىر دا كانت بىوونى  
 ھىموو سىوورىكى نىوان چىن و ستاندى بىزىنەت. بىيى، سىرپىتا  
 “بىورگىر / بىرژوا” سىرپىخى لى ستاندى و چىن گىشتىرانى پىناسى  
 دىكەت. بىورگىرى ئىشايىپىدراو گىركى بوو مەركىكى “ئاكارى” بىت  
 كى ھاوكات چالاكانى بىدېھىنەت و بى ئاسوودىي گىشتى ھىووست  
 و بىرگەت.

بىھان كرىستىف فرىدريش شىلەر لىم سىردەم و پىيوىندىيى  
 پىناكىيانەدا 10.11.1759 لى مارباخى سىر بىبارى نىكار ھاتى  
 جىھانە، لى خوئندى سىرپىتايى و بىر پىيوىندىيى سىختى  
 جفاكىيىكان و ئىساي چىسپىنراوى فەركارى كەوت، ولى ئىویش تا  
 ئادى شىان لىيان ياخى بوو، خى گونجاندى، و لى كىتايىشدا  
 ھىزىنراو بى ئاستى ستاندى بىگىزادىيى، واتا بى پىبىخىشىنى  
 نازناوى “فەن” بوو بى “فرىدريش فەن شىلەر”.

باوكى فرىدريش ئىفسەر و پىزىشكى تىماركەرى بىرىن بوو، داىكى كچى  
 مەيخانەچىيىك بوو. فرىدريش لىنەو شىش زارەكدا تاكى كۆيى  
 خانەوادىكى بوو، بىيى باوك و داىكى بىيارىان دا دەر فەتى  
 پىگىياندى فەرگىيى بى بىخسەنن، بى ئۆمە بىستەش سايى 1766  
 ناردىان بى “لاتاينشولە” (فەركى لاتىنى) لى لودفىگىسبورگ. ئىم جىر  
 فەرگانە ناودەنران لاتىنى، چونكى زىرىنەى وانەكان بىو زمانە بوو و  
 فەرخوازانىان بى دىراسى زانستگىيى پىدەگىياند. شىلەر تا سايى  
 1773 لىو فەرخواز بوو، ولى ھەر لىم فەنئاغى سىرپىتايىيى  
 فەربووندا سىزى خى بى نووسىنى دراما ئاشكرا كرد و بىيارى دا ئۆو  
 سىزى بىئىنەت. ئۆو وكى فەرخواز دوو شانەنامى بى ناوئىشانى  
 “ئابزالەن” و “دى كرىستن” (“كرىستىيانىيەكان”) نووسى.

بىگومان ھىبىزاردنى ئىگى خىيى بى كارىكى پىسپەرى ھىندە ئاسان

نـبوو، چونکـ میرـکان خـیان لـ ناوچـکـانیانـدا بـیاریان بـ  
نایندـی ژـردـستـکـانیان دـدا. هـر بـم شـوـیـ کارل ئـیگن کـ  
هـرتسـگ (میرـژـنـرال) ی فیورتمـبـرگ بوو، بـیاری دا کـ شیلـر  
دـبـت لـ زانستگـ یاسا بخوـنـت، بـ ئـم مـبـستـش نـرا بـ  
“کارلسشولـ” (فـرگـی کارل) لـ شتوتگارت. وـلـ ئـو بـدـی شیلـر  
نـبوو، چونکـ کارلسشولـ ئـکادیمیـکی لـشکری بوو بـ سـای  
چـسپـنـراوـو. هـرچـنـک بوو شیلـر توانی بـشـکـی بـ پزیشکی  
بگـت و ساـی 1780 تـواوی کرد، بـگومان بـ ئـو یـی پـبـدرت  
بـ خواستی خـی کاری پزیشکی بکات، بـکو بـناچاری بوو بـ “مـدیکوس  
ی گیمـنت” (پزیشکی سوپا لـ لـشکرـکی دیاریکراودا). شیلـر  
نـیدـتوانی بـو موچـیـ کـ وکـ پزیشکی سوپا وـریدـگرت، گوزـرانی  
دابین بکات، هاوکات یـی پـنـدـدرا وکـ پزیشک چارـسـری  
نـخـشـیـکانی خـکـی سیفیل لـ دـرـوـی سوپادا بکات. بـ، هـرتسـگ  
نـک تـنیا یـی پـنـدا نـیـنگـی پزیشکی بکات و، بـکو بـ فـرمانی  
ئـو تـنانت بـی نـبوو پـشاکـی سیفیل پـشـت، ئـمـش بـ شیلـر  
نـشیاوی قبوـکردن بوو، بـیـ بـردـوام بیری لـو دـکردـو لـ  
خزمـتی سوپا هـبـت.

شیلـر لـ ماوـی فـربوونی زانستگـیـدا هـشام بوو بـ ئـدـبی  
“شتورم ئوند درانگ / Sturm und Drang” (هـرش و پاـنـان) کـ  
ئـاستـیـکی ئـدـبی بیـشـناـیدـر بوو، کـواتـی خـنـیـی بوو  
بـرانـبـر پـیوـندیـ جفاکیـکان و هزرینی سـروـر، یان بـرانـبـر  
دـسـاتـی لـشکریـکان، بـیـ شیلـر ناچار بوو بـنـهـنی کاربکات.  
ئـو لـم دـمـدا، ساـی 1777، دـستـیدایـ نووسینی درامای “دی  
یـر” (“جـردـکان”) کـ ساـی 1781 تـواوی کرد و چاپی یـکـمی  
لـژـر ناوی خوازراودا بـاوکردـو. دراما کـ ساـی 1782 لـ مانهایم  
نمایشکرا، وـلـ شیلـر پـش دـستـکردنی نمایشـکـ ناچار بوو چـند  
چارـک شوـنی کارکردنی جـبـهـت و بـوات بـ مانهایم، بـو هـیـشـو  
هـرتسـگ سزای گرتنی بـسـردا سـپـاند، تـنانت نووسینی لـ یاساغ  
کرد. “جـردـکان” بـهـی تـزووی شـگـانـیـو هـشامی لـ  
نـوـندی ئـدـدـستاندا خـستـو، ئـوـش بـوـدا خویا بوو کـ  
تیا تـردـستان لـ مانهایم بـ هـوروزم یـشتن بـ وانین لـ  
شانـیـکـ.

بـ شیلـر وون بوو کـ دـبـت لـ خزمـتی سوپا هـبـت. ئـوارـیـک بـ  
ناوی “دـکـتـر یـتـر”، پـکـو و لـتـک ئاندریاس شترایشـری هـفاـیدا،  
ئـهـنـگـکی هـرتسـگیان بـ هـل زانی و لـ شتوتگارت هـتـن. شیلـر  
لـم کاتـی بـدوواو سـربازی هـتـو بوو. ئـو سـرـتا یـشت بـ  
مانهایم، لـوـشـو خـی گـیـاند تیورینگن. بـگومان کارل ئـیگن زـر

هه‌وایی دا "سرباز-هه‌ب-ستفان ککی" ته‌سليم بکرته‌وه، و له هه‌وایی کانی سربازان نه‌گرت.

شيلار له تيورينگن واک پنهان بهر دره‌ژای به نووسين دا: سار تا به نووسيني "کابل ئوند لیب" (کابل و خه‌ش‌ويستی)، پاشان پره‌ژای "دن کارله‌سی ئاماد کرد. ئه‌و سا‌ی 1783 گه‌ايه‌وه به مانهايم و له‌وه واک نووسه‌ری شان نام له "ناتسيه‌نالتياتر" ("تياتري نه‌توه‌یی") دام‌زرا، و له دوای ئه‌وه‌ی تياتري ناوبراو گه‌به‌سته‌ککی به نو نه‌کرد‌وه، گواستیه‌وه به لاپتسيگ. له‌وه کریستیان گه‌تفرید کوه‌رنه‌ری نووسه‌ر زه‌ر پشتیوانی شيله‌ری کرد و ده‌رفه‌تی به خساند له‌سه‌ر نووسين به‌رده‌وام به‌ت به ئه‌وه‌ی خه‌می دان‌وه‌ی قه‌رزکانی بخوات. له‌م کاته‌دا هه‌به‌سته‌ به ناوبانگه‌ککی به ناوێشان "ئه‌ده‌یک / هه‌به‌سته‌ک به شادمانی" سه‌ره‌به‌دا، که پاشان لودفيگ فه‌ن به‌ته‌فه‌ن خسته‌یه‌ فه‌رمی ده‌نگه‌وه، ئه‌مه‌شه‌م له‌ده‌یه‌که‌ بوو به سه‌ودی یه‌که‌تی ئه‌وروپا.

سا‌ی 1787 شيلار سه‌ردانی شاری فایماری کرد و له‌وه‌ چه‌ند نووسه‌ر و هه‌زفانی ناسی، واک: یه‌هان گه‌تفرید هه‌رده‌ر و کریسته‌ف مارتین فیلاند، که دوو هه‌زفانی کاریگه‌ری سه‌نايه‌کان بوون و ده‌ره‌نگه‌ر په‌که‌وه له‌ته‌که‌گوت به شيلاردا "کلاسیکی فایمار" یان خسته‌وه.

شيلار به‌هه‌ی کارکردنی به‌رده‌وامیه‌وه له‌مه‌ژوودا سا‌ی 1789 له زانسته‌گی یه‌نا بوو به په‌ره‌فیسه‌ری مه‌ژوو، و له موچه‌ککی هه‌نده‌ زه‌ر نه‌بوو که بتوانه‌ت قه‌رزکانی به‌داته‌وه. سه‌ا‌که‌ دوای ئه‌وه له‌ته‌که‌ شارله‌ته‌ فه‌ن له‌نگه‌فه‌لددا چوه‌ په‌یوه‌ندی هاوژینییه‌وه. و له ئه‌و به‌رده‌وام پتر تووه‌شی نه‌خه‌شی سه‌خت ده‌بوو. سا‌ی 1793 یه‌که‌م زاره‌کی ها ته‌ جیهانه‌وه.

شيلار سا‌ی 1793 په‌که‌وه له‌ته‌که‌ یه‌هان فه‌یدریش که‌تایندا که به‌چا‌پکه‌یه‌نه‌ر و په‌خه‌شه‌ری که‌تیب بوو، هه‌نگاوی نا به به‌گه‌خسته‌نی په‌ره‌ژای که‌ ته‌واو نوو: گه‌فاره‌کی مانگانه‌ که پاشان گه‌له‌که‌ نووسه‌ر و فه‌یله‌سوف به‌شداریه‌ان ته‌دا کرد، ناسراوترینه‌شیان یه‌هان فه‌لغه‌نگ فه‌ن گوت به‌بوو. ده‌سته‌په‌کی په‌یوه‌ندی هه‌فه‌ا‌ته‌تی شيلار له‌ته‌که‌ گوت به‌دا ده‌گه‌گوت به‌وه به سا‌ی 1794. و له کاته‌که‌ گوت به‌له‌وه ده‌مه‌دا ناسراوترین نووسه‌ری ئه‌مانیا بوو، شيلار به په‌چه‌وانه‌وه تاز له ناوبانگی ده‌رده‌کرد، به‌یه‌ سه‌ر تا په‌یوه‌ندی ئه‌م دوو نووسه‌ر به ها‌فرکه‌ ته‌نرابوو په‌شه‌ ئه‌وه‌ی هه‌فه‌ا‌ته‌تی که‌ قوه‌ له نه‌وانیا‌ندا به‌ته‌گه‌ه.

گوت به‌وه شيلار دوو سه‌ره‌مه‌زنه‌ککی "کلاسیکی فایمار" که له 1786 تا 1832 ده‌خایه‌نه‌ت. ئه‌ده‌ب یان هونه‌ره‌کی کلاسیکی هه‌رده‌م دا‌به‌کی ئه‌ده‌بی یان هونه‌ری نه‌مه‌ری له‌بورده‌وه، که‌وات هه‌شته‌هه‌نوکه‌یی، ده‌کاته‌ به

نموونی ئا فراندنی خیی، ئممش پئیوئند ب کلاسیکی قایمار و بواتای، نووسران فرمی هونریانئی ئنتیکیان ب سا وون فرمالکانی و وک نموونی کارکردنی خیی دانا بوو. ئوجا ناوی قایمار دگتت و ب شوئی سهره دانئی ئاست ئدبیبی ک، چونک بکمین نووسرانی ل و شار نیست ج بوون.

شیلہ ر لایہ نگر و پہلہ ششامی لہ ہموو ئوروپا دا ہبوو، شازادی دہنہ مارک دیاریہ کی گورہی دارایی پیدہ خشی، بہمش دہرفہ تی بہ خسا سہرلہ نوہ دہست بہ نووسین بکا تہوہ بہ نہوہی خہمی گوزہ ران بہرہ کی گرتہ تہ، ئہوجا شہہ شگہہ انی فہہہ نسہ نہہ کی مہزنتریان لہنا: ساہی 1793 ہوو بہ ہاووہ ماتیی شہرہ فی کہ ماری فہہہ نسہ، ئاخر شیلہ ر لہ درامای "جہردہ کان" دا ئہدگارہ کی پہزہ تیغی بہ وداوی شہہ شہ دابوو، بہہہ لہ ہمان مہغزای شہہہ شہ فہہہ نسیدا ہہوہستی خہی بہ یاخیوون اگہ یاندہوو، تہنانت بہ پہرہ شہوہ پہشوازیی لہو شہہ شہ کرد، وہلہ (ئہ لہرہ دا دہینہ نہو جہرگہی وہرچہر خانہ شیلہ رہوہ وہوہو ئہستہ تیک کہ لہ خوارہوہ تہواو ووندہ بہتہوہ) دواہ ئہوہی شہہ شہ لہژہر دہسہہ ماتہ ژاکہ بیہہ کاندہ گہیشت بہ دہسہہ ماتہ تہرہر، ئیدی شیلہ ر پشتی تہ کرد، ئہو تہنانت 8ہی یہنایہری 1793 لہ نامہ یہ کدا بہ کوہرنہری ہہ قاہی دہنووسہت کہ کوشتنی لودقیشی شازدہ یہم لہ لایہن تاوانبارانہوہ بہ اداہ یہک قہزیان ہہناوہ تہوہ کہ ئیدی بہ ماوہی چواردہ ہہژ نہیتوانیوہ ہیچ ہہژنامہ یہ کی فہہہ نسہ بخوہنہ تہوہ.

قناغیکی نووی کارکردنی شیلر خریکبوونیی تی ب فلسف فانتوکی کانتو، بدووی ئووشدا دست ددات نووسینی کار فلفلسف فایکانی. کانت وک "مافی برههستی" لژری سارویری ددوت تانیا بی "ئازادی قلم" دابوو، نک زبری فیزیکی یان چکداری، ک بی همان شوو ههوستی شیلر بوو. کار فلفلسف فایکانی شیلر لم قناغدا بریتین ل: "کالیاس یان لباری جوانی" (1793) که گیندوی بیروان بی نام ل نوان شیلر و کوئرنردا، ول لئم پرژیه بی هی ن بوونی کاتو و تاون کراو مایو. ئم نووسیند سرنئنجامی خریکبوونی شیلر بی تگگی جوانییو لای کانت. ول ل کاتک کانت د یویست وونی بکاتو که مر ف پابند بی چ م رجگ لک و د رکی جواننتی دکات، لبرشدا هووی دا بی یارکی بی گشتی چواندووی چژ بناسنتو، ئوا شیلر بی پچوانو و خای بی پکھاتی جواننتیو و خریک کرد، واتا م بستی ئو بوو که پرنسیپکی ئبژکتیفی بی بی یاری چژ بدزنتو. ئم نووسیند، هرروها نووسیندکانی "لباری ناسکی و شک" (1793)، "لباری مزننتی" (1793)، "لباری یروردی

ئەستەتىكىي مەرقەز (1795)، سەر بىر ئىدىئالىزمى ئىمانىن وەك  
ئاستەيىكى ھەزرى كە جەخت لى ئىدىيە ئازادى دىكات. لىم ۋانگەيە  
تەنبا كاتەك مەرقەز دىتوانەت لى ئازادى وەك ئىدى تەبىگات و پەي  
بگات، گەر لى سنوورى كەتواری جفاكى و دىوۋەتە تەبىپەتە، چۈنكە  
ئەم كەتواری كە ۋەشەكى بەرجەستەيە، ئىدىيە ئازادى دىشەۋەتە.  
شەلەر لى دوايەمىن سەلەنى ژيانىدا ۋەزگارى بوو لى خەمى دارايى،  
ۋەلە بەردەۋام بەسەختى نەخەش دىكەۋەت. بەگومان ئەۋ لىم سەلەنەشدا  
زەر بەبەرەم بوو. يەكەم ژمارەي گەفارە مانگانەكەي بە ناۋى "دى  
ھەرن" (Die Horen) سەي 1795 بەۋەكرەيەۋە ۋەەر لىۋ سەرەتەيەۋە  
ناسراۋەترىن نوۋسەرانى سەردەمەكەي ھاۋەكارى بوۋە، لىۋانە: فریدریش  
ھەلەدەرلەن، ھەردەر، ھەردوۋ برا ۋەلەلمە ۋە ئالەكساندەر فەن  
ھومبەلت، فەشتە، ئاۋگوست ۋەلەلمە شەلەگل، ھەروەھا يەھان ھەنریش  
فەس.

ھەروەھا يەكەم ژمارەي گەفارە ئەدەبىيەكەي بە ناۋى "موزنئالماناخ"  
(Musenalmanach) سەي 1796 دەرچوۋ و بەۋەكرەنەۋەي تا سەي 1800 ى  
خاينەد. لىم گەفارەشدا گەۋەتە، ھەروەھا ھەبەستفانان ھەردەر،  
ھەلەدەرلەن، ئاۋگوست ۋەلەلمە شەلەگل و تەيىك كەريان كەرد.  
لى سەلەنى ئاينەدە، تا 1804، شەلەر چەند كەرەكى بەۋەتەي تەۋاۋ  
كەرد، لىۋانە دراماكەنى "مارىا سەۋەرت" (1800) و "پاكىزەكەي  
ئەرلەن" (1801)، ھەروەھا كەرەكەنى "بەۋەكى مەسەنا" (1803) و  
"ۋەلەلمە تەل" (1804).

فریدریش شەلەر 16 ى نەۋەمبەرى 1802 لەۋەبەي "فەن"ى پەدرا و  
ھەزەنەنرا بە ئاستە ستاندى ئەستەكراتە. ئەۋ لى ئەستە بەدوۋاۋە  
خەي ناۋە نا فریدریش فەن شەلەر. ئەۋ 09.05.1805 جەھانى بەجەھەشت  
ۋە لى گەستەنى زانەك ياكەبەسكەرەش لى قايمەر نەژرا.

---

(تەبىئىي نوۋسەر: لىتەك بەۋەبوۋەۋەي دوا بەشى نوۋسەنەكەدا  
سەرچاۋەكان دادەنەن).